СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 63. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, вівторок, 18-го березня 1947. No. 63. JERSEY CITY and NEW YORK, Tuesday, March 18, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

МИНУЛИЙ РІК ВЕРШКОМ У ЗЛОЧИНАХ ЗА ДЕСЯТИЛІТТЯ

Директор Федерального Бюра Інвестигацій Едґар Гувер оприлюднив звіт з діяльности Бюра за минулий рік. З нього виявляється, що число злочинів в 1946 збільшилося на 7.6 відсотків і осягнуло вершок за останне десятиліття. Найбільш замітне є число пороків і злочинів між нелітньою молодю, а заломлювання родинного життя викликує переполох. У минулому році арештовано й переведено відтиски пальців 645,431 осіб, а це небувале досі число, від коли ведуться списи злочинів у Злучених Державах. Найбільш гідне застанови є число арештованої молоді понижче 21 літ життя, а таких арештів було 108,787, тобто 16.9 відсотків усіх арештованих. Навіть на фармах число арештів зросло подвійно, бо виносило в 1946 р. 14.1 відсотків у порівнанні з 7.4 відсотками попереднього року.

ПОТРІБНИЙ РІК ЧАСУ ДЛЯ МОБІЛІЗАЦІЇ.

На запитати з різних кол громадянства відповідальні армійські урядовці дають вияснення, що до переведення повної мобілізації американських боєвих сил потрібно рік часу, щоб зробити їх боєздатними. Для висилки самих повідомлень і переведення реєстру 5,000,000 ветеранів потрібно три місяці часу, а 6 місяців до сформування першого боєвого відділу. Для швидкого переведення повної мобілізації потрібно втримувати 44,000,000 імен людей, які можуть бути придатні до різного роду служби. Краще стоїть справа з мобілізацією повітряних сил, бо їх усе доповнюється.

КОНГРЕС МУСИТЬ ПОСПІШИТИ З ПРАЦЕЮ.

Провідники Республиканської Партії радять приспішити з працею конгресу, щоб подолати великому навалові справ. Найважливішою є вирішення допомоги для Греції й Туреччини до 31 березня. Законопроєкт про платню „від брами" є вже готовий до дискусії в повнім сенаті, а так само і одобрення Дейвида Е. Ліліентала на становищі голови Комісії Атомової Енергії. Готовий теж законопроект про перенесення контролі над цукром до департаменту рільництва після покінчення існування Бюра Адміністрації Цін. Робітничі законопроекти вже діждалися переслухання в комісіях, а податковий бил на наступний рік вже є в комісії. Політичне положення вимагає приспішення приняття законопроєкту про злуку боєвих сил в однім Секретаріяті Краєвої Оборони.

„КОМУНІСТИ ГОВОРЯТЬ ЛИШЕ БРЕХНІ".

На день 24 березня комісія для Неамериканських Діянь в палаті репрезентантів буде відбувати прилюдні переслухання в справі припинення комуністичної діяльности або й цілковитої заборони Комуністичної Партії. На переслухання запросили як свідків і знавців представників різних організацій та приватні особи, одначе не запросили нікого з комуністів. Предсідник Комісії Дж. Парнел Тамес пояснив це тим, що їх нема пощо запрошувати, бо „все, що вони скажуть, це брехня". До складення свідоцтва запрошені будуть високі урядовці, правничі експерти, представники робітничих, релігійних і патріотичних груп.

МАРГАРЕТ ТРУМАН СПІВАЧКОЮ.

Дебют Маргарети Труман, доньки президента Трумана, як співачки в радіопрограмі Дітройтської Симфонічної Орхестри відбувся в неділю 16 березня, замісць попередньої неділі. Музичні знавці признають, що її голос як „колоратура сопрано" є зовсім приємливий і що вона має всі дані бути доброю співачкою.

Американсько - Совєтське Музичне Товариство уладило в неділю у Тавн Гол у Ню Йорку концерт, на якому відспівано тільки пісень, що стало б на три концерти. Були такі релігійні пісні, як „Христос Воскрес" і давні релігійні американські пісні, потім ішли російські народні пісні й балалаечні. — Тої самої неділі відбувся кінцевий концерт сімнадцятої поїздки по Злучених Державах Хору Донських Козаків під орудою Ярова. Газетна критика, згадуючи про цей концерт, обмежилася лише до короткого звідомлення, що цей концерт відбувся. Колись писали цілі шпальти про виступ Хору Донських Козаків.

КЕЛЬНЕРКИ ВІДМОВИЛИСЯ ОБСЛУГОВУВАТИ НІГЕРСЬКИХ РОБІТНИЧИХ ДЕЛЕГАТІВ.

До Коломбос, у стейті Огайо, приїхало 150 делегатів Конгресу Промислових Організацій на Виховну Конференцію, щоб довести до рівности нігрів з білими. Делегатами є самі нігри. Коли вони ввійшли до ресторану в готелі Ніл Гавс, кельнерки відмовилися услугувати ніграм при столах. Делегати сиділи від год. 7.30 ранком до 4 зполудня і не діждалися снідання. Вони вийшли деінакше і загрозили процесом проти управи готелю. Управа каже, що кельнери „застрайкували" на власну руку і готель не має на це ради.

Американські українці підтримують нову політику Злучених Держав

У недільному виданні щоденника Ню Йорк Гералд Трибюн поміщена довша новинка про телеграму Українського Конґресового Комітету, вислану в суботу, дня 15. березня до секретаря стейту Джорджа К. Маршала до Москви. Під заголовком „Українська група висилає Маршалові телеграму з домаганням вільної України" часопис згадує, що незалежна Україна стане сильнішим забролом проти поширення комунізму, ніж Греція й Туреччина та наводить дослівно важливіші місця з телеграми, головно, що „Україна стане стабілізаційним чинником у міжнародніх відносинах, якщо позбавиться Совєтську Росію можливости бути безоглядним агресором".

Зо свята в честь Тараса Шевченка у Вунсакет, Р. Ай., в неділю вислано телеграму до президента Трумана з висловом признання за його започаткування нової політики, що цей самий ворог, який тепер загрожує Греції й іншим націям, знищив незалежність демократичної Української Народньої Республики з 1918-19. Телеграми з зазивом підтримати нову політику президента вислано до обох сенаторів зо стейту Ровд Айленд і до конґресменів округи Вунсакет. Святочну промову виголосив на святі д-р Л. Мишуга і ново прибувший з Европи В. Сусла. — Подібні телеграми вислано зо свята в честь Т. Шевченка, уладженого в неділю в Рачестер, Н. Й.

На вічу уладженім у неділю місцевою філією Українського Конґресового Комітету в Клівленд зреферовано теж нову політику Америки і переведено збірку на працю У.К.К., яка принесла понад $500. Реферував справу предс. У. Конґресового Комітету С. Шумейко і свіжо прибувший з Европи гр. Стахур; предсідником був Микола Олексюк.

НАРАДИ ДИРЕКЦІЙНОЇ РАДИ ЗЛУЧЕНОГО УКРАЇНСЬКОГО АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ.

Д-Р ВОЛОДИМИР ГАЛАН ВИБРАНИЙ ДІЛОВИМ ДИРЕКТОРОМ

Филаделфія, 15. березня. — Сьогодні тут відбулися важливі наради новообраної Дирекційної Ради Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, в яких взяло участь 21 директорів. Під час нарад, якими проводив предсідник адв. Іван Панчук з Дітройту, вирішено цілий ряд важливих справ, м. і. справу висилки делегатів до Европи, справу буджету та цілий ряд актуальних проблем, звязаних з допомоговою акцією для українських скитальників. Д-р Володимир Галан був вибраний одноголосно діловим директором Комітету. Важливіші проблеми нарад і винесені рішення будуть подані до загального відома окремим Комунікатом Дирекційної Ради.

УРЯД ВЗИВАЄ АМБАСАДОРІВ ГРЕЦІЇ Й ТУРЕЧЧИНИ НА СВІДОЦТВО

Уряд візвав амбасадора Греції й Туреччини призбирати факти потрібні для вжитку конґресу при їх вирішуванні допомоги у висоті $400,000,000 для Греції й Туреччини і приїхати з цими датами до Вашингтону. Крім цього голова економічної місії до Греції Пол Портер вже приїхав літаком до Вашингтону і привіз репорт про свою поїздку й помічення у Греції. Амбасадор до Греції Линколн МекВейг і амбасадор до Туреччини Едвин С. Вилсон, приїдуть літаком наступного тижня до Злучених Держав.

Дальший закордонний відгомін на виступ президента Трумана

Виступ президента Трумана в Конґресі дня 12-го березня в справі американської допомоги Греції і Туреччині та гостра зміна курсу американської закордонної політики і її виразне звернення проти большевицької загрози в світі, продовжують бути центром світової уваги та викликують дальші широкі коментарі.

ВИНСТОН ЧОРЧИЛ: ВЕЛИКА ПОДІЯ

Лондон, 15. березня. — Вчера на конференції британської консервативної партії, британський премієр за час війни і керівник опозиції сьогодні, Винстон Чорчил, назвав виступ президента Трумана в Конґресі дня 12-го березня „великою подією", яка незмірно збільшила можливості вдержати мир у світі. Чорчил вважає, що коли б Америка була зайняла таке становище раніше, вона була б врятувала світ від двох останніх світових воєн.

МОСКВА: ТРУМАН ЗАПЕРЕЧУЄ ООД

Москва, 16. березня. — Московська пропаганда, преса і радіо, розгорнули широку критику послання президента Трумана до Конґресу в справі допомоги Греції і Туреччині. Після редакційної статті в урядових „Ізвестіях", на цю тему забрала голос теж партійна „Правда", закидуючи президентові Трумановi, що він своїм виступом заперечив вартість Організації Обєднаних Держав і не тільки не причинився до закріплення мира, але навпаки, піддержуючи „світову реакцію", він серіозно збільшив загрозу нової війни.

РОЗБІЖНІСТЬ ПОГЛЯДІВ В ЕВРОПІ

Париж, 16. березня. — Европейські дипломатичні кола в Парижі виявляють серіозні розбіжності поглядів в оцінці останнього виступу президента Трумана. Звертається увагу головно на те місце в посланні президента, в якому говориться про „нагляд" та контролю над використанням американської економічної допомоги, що — по думці цих дипломатичних кол — означає виразне бажання Америки „купувати" впливи в поодиноких країнах. Це говориться насамперед в колах комуністів та їх прихильників, тоді як в поневолених, або загрожених большевизмом країнах виступ президента Трумана викликав справжній ентузіязм та розбудив нові надії.

ІТАЛІЯ: „ДОЛЯРОВА БАРИКАДА"

Рим, 16. березня. — Італійська публична опінія, як теж урядові кола прийняли послання президента Трумана з великим вдовіллям, називаючи його „доляровою барикадою" проти поширення комуністичної загрози в світі. Проте, звертається увагу, що під цим оглядом має велике значення власне Італія і тому видвигається домагання, щоби подібні прінціпи, як до Греції та Егейського моря, були застосовані теж до Адріятику і головно до Трієсту.

ЛЮБИТЬ УКРАЇНЦІВ.

ІНТЕРЕСНА ЗАЯВА БЕЛЬГІЙСЬКОГО ВТІКАЧА З БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ПЕКЛА

Дамме, Бельгія, 15. березня. — Тут вернувся молодий, 27-літній бельгієць Алоіс Данеелс, що втік з большевицького концентраційного табору в Нельс, біля Кенігсберґ, де перебував на каторжних роботах разом з 3,000 інших бельгійців, голандців, французів і чехів. На весні в 1945 році його звільнила американська армія з німецького концентраційного табору, але серед загального замішання він попав в руки большевиків, що без надуми відправили його на каторгу разом з іншими інтернованими. Бельгієць оповідає про жахливі знущання, яких зазнають „визволені" большевиками бувші вязні націстських тюрем і концентраційних таборів. Ними ніхто не піклується, ніхто про них не дбає і всі вже втратили надію видістатись будьколи з того большевицького пекла на волю. Бельгієць — згідно з повідомленням „Ню Йорк Таймсу" з 16-го березня — виразно заявив, що „за вийомком українців, яких він любить, совєтські війська були або індіферентні, або бруталні до вязнів". Цим підтверджено ще раз відому правду про високі гуманні почування українців, які з большевизмом не мають нічого спільного і є тільки його жертвою.

КОНФЕРЕНЦІЯ У МОСКВІ

МАРШАЛ ДОМАГАЄТЬСЯ ЕКОНОМІЧНОГО ОБЄДНАННЯ НІМЕЧЧИНИ; ВІДКИДАЄ ПРОПОЗИЦІЮ МОЛОТОВА В СПРАВІ КИТАЮ.

Совєти проти федералізації в західних зонах.

Москва, 16. березня. — Розбіжності поглядів і думок між західними демократіями і Совєтським Союзом, які виявилися вже від першого дня на конференції Ради закордонних міністрів у Москві, ще більше поглибилися протягом останніх двох днів нарад. В суботу заступник совєтського міністра закордонних справ А. Вішінський виступив проти федералізаційної системи поодиноких німецьких країн, що її переводять західні союзники в своїх зонах Німеччини. Ген. Маршал у відповіть заявив, що він не вважає, щоби така система противилася Потсдамському договорові про обєднання Німеччини. Французький міністер Бідо підніс думку, щоби дозволити німцям на еміграцію з перенаселеної Німеччини і виявив готовість французького уряду прийняти відповідну кількість німецьких емігрантів на постійне поселення у Франції. На сьогоднішніх нарадах секретар стейту Маршал мав видвигнути домагання, щоби знести торговельні кордони між поодинокими зонами Німеччин та уможливити цілій країні користати з усіх своїх господарських ресурсів, без огляду на зони. Секретар Маршал окремим листом до Молотова відкинув совєтську пропозицію, щоби справу Китаю поставити на порядок нарад та обговорювати її. Британський міністер Бевин висловив думку, що будьяке обєднання такого войовничого народу, як німці, на ідеологічній базі, було б небезпечне і тому він більше схиляється до американської думки про федералізацію, чим до совєтської про обєднання.

БУРЯ І ПОВІНЬ В АНГЛІЇ; АМЕРИКАНСЬКИЙ АМБАСАДОР В ЛОНДОНІ.

Лондон, 16. березня. — Сильний гураган, що перейшов через південну і західну Англію та нечайний вилив рік нанесли нового пошкодження англійському господарству, збільшуючи вже існуючу господарську крізу. Сьогодня приїхав до Лондону новий американський амбасадор Люіс В. Доглес.

КОМІСІЯ О. Д СВІДКОМ ПАРТИЗАНСЬКИХ БОЇВ.

Салоніка, 16. березня. — Комісія О. Д. для прослідження подій на грецькому кордоні виїхала через опанований партизанами кордон до Альбанії. Переїжджаючи, була свідком боїв між партизанами і грецькими військами. Деякі делегати твердять, що партизани були відкрили вогонь власне на їх валку.

ЗМІНА НА ПОСТІ АМЕРИКАНСЬКОГО ГОЛОВНО-КОМАНДУЮЧОГО В ЕВРОПІ.

Франкфурт над Майном, Німеччина, 16. березня. — Ген Джозеф МкНерні передав вчера головну команду американськими збройними силами в Европі ген. Л. Д. Клеєві. Генерал Клей на домагання секретара стейту Маршала має в найблищому часі виїхати до Москви, де буде дорадником в німецьких справах на конференції Ради закордонних міністрів.

АНГЛІЯ ЗВІЛЬНИТЬ ПІВНІЧНУ ІРЛЯНДІЮ.

Лондон, 16. березня. — Непотверджені вістки в Лондоні вказують на можливість резиґнації Англії зі суверенности над Північною Ірляндією та прилучення цих територій до Ірляндської республики. Це закінчило б віковічну боротьбу айришів за свою повну незалежність.

ЗАКІНЧЕННЯ ЧАСОПИСНОГО СТРАЙКУ У ФРАНЦІЇ.

Париж, 17. березня. — Після взаємних компромісів між урядом і редакційними робітниками, в Парижі закінчився газетний страйк, що тривав від 14-го лютого. Редакційні робітники вернулися до праці на тих самих умовинах, які їм давалося перед страйком і сьогодні вранці в Парижі знова масово появилися газети.

ЩЕ ОДНА СПРОБА РЕВОЛЮЦІЇ В ЕСПАНІЇ.

Більбао, Еспанія, 16. березня. — Тут офіціяльно повідомлено про масові арешти каталанських анархістів, які наспілку з комуністами підготовляли революцію проти теперішнього режіму, головно саботажі в каталанських копальнях вугілля. Заарештовано понад 200 осіб. В Лісбоні відбувається конференція еспанських монархістів в справі зміни режіму в Еспанії. На конференцію виїхав теж бувший еспанський амбасадор в Лондоні, Дуке де Альба.

ФРАНЦІЯ ЗІРВАЛА ТОРГОВЕЛЬНІ ПЕРЕГОВОРИ З БОЛГАРІЄЮ.

Париж, 16. березня. — Внаслідок видалення з Болгарії одного французького кореспондента, Франція зірвала з Болгарією започатковані вже торговельні переговори та видалила двох болгарських кореспондентів.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDEL 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і Закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЖЕРЕБ КИНЕНИЙ

Минуло вже кілька днів від останнього послання президента Трумана до конгресу, яке започаткувало радикальну зміну в дотеперішнує закордонній політиці Злучених Держав. Отже був уже час американцям передумати це послання і зрозуміти, що його зродило й до чого воно змагає. За тим, що вони думають, слідить пильно президент Труман; цікаво це теж знати членам уряду і конгресу, як і кожному з нас, бо ж відоме, що публична опінія в Америці заважує.

В першу чергу треба відмітити, що американський загал поставився до згаданого послання з надзвичайною повагою й увагою, начеб інстинктовно відчував, що тут іде про щось таке, що є справді історичним, та що глибоко заважить на дальшому його життю. Тому саме набирає особливої ваги принціпова згода переважаючої більшости американського народу на радикальну зміну закордонної політики краю. Ця зміна відноситься головно до СССР, до збройної советської агресії чи комуністичної інфільтрації, як кремльського засобу опановування чужими краями. Тому, що Злучені Держави є нині в світі одинокою силою, що може ставити Советам справжній опір, готовість поставити такий опір ставить Злучені Держави вже тим одним у проводі світа, в якому йде бій на життя і смерть між демократією з її свободою і комунізмом з його диктатурою, терором і неволею. Такий провід, на тему якого так багато і довго говорилося, американцям вправді імпонував, але братись за нього вони отягались, між іншим через це, що думали, що він закоштовний і понад сили краю. Вони й нині ще турбуються коштами, але рівночасно свідомі, що жереб кинений та вороття уже немає.

Треба теж мати на увазі ще й це, що навіть у ці критичні дні людськоі історії американці не були б пустились на цей новий шлях „проти Росії", з якою вони, як самі кажуть, традиційно жили в якнайкращих відносинах (не зважаючи на її режіми, яких вони не любили), якби не комуністична підривна робота в Америці. Те, що американські комуністи, служили і далі служать не Америці, але Росії й диктаторам в Кремлі, що підкопують після доручень Москви американський демократичний устрій та шкодять Америці, де й як тільки можуть, є чи не найважнішим чинником, який заважив на цьому, що американці визнали, що це, що сказав президент Труман у своїм посланню, є конечністю, від якої нація з розумом і честю не може ухилитись.

Жереб зістав кинений, Америка очуняла. Вона не тільки бачить велику комуністичну небезпеку, але рішена з нею боротись на всі способи. Хто трохи визнається на характері цеї країни, той повинен знати, що це означає. Дасться це відчути на домашньому грунті, відчує це теж і комуністичний — Кремль.

Економічна закордонна політика

Наша увага зосередтоточена так дуже на новій закордонній політиці Злучених Держав, що ми прикладаємо назагал мало уваги, що буде коштувати Америку грошево ратування Греції й Туреччини перед советською агресією, а вже цілком не застановляємось, що будуть коштувати інші того роду порятунки.

Провідна роля Злучених Держав у світі буде получена з величезними грошевими видатками і вкладами. На це звертає увагу, між іншими, Джозеф П. Кенеді, бувший американський амбасадор до Британії, що тепер перебуває в Пам Біч, в Флориді. Уже те, що до його слів прикладає велику вагу Артур Крок, найліпший вашингтонський коментатор часопису Ню Йорк Таймс, означає, що його слова важні, та що по його лінії буде вестись дискусія в конгресі.

Кенеді є за те, щоб себе не дурити у фінансових справах. Тому саме він пропонував, щоб не позичити Британії нових кілька біліонів долярів, бо вона й так їх не віддасть, але, щоб їх просто подарувати. Це було б простіше, ясніше й щедріше та не давало б притоки до непотрібних терть, коли і на яких умовинах сплачувати, коли гроші й так не будуть ніколи сплачені. Так треба б поступати і в інших подібних випадках.

Кенеді піддає ще таку думку, щоб заки помагати іншим, добре обрахувати, що Америка має, скільки сама потребує, щоб далі вдержувати свій спосіб життя, а далі як великої допомоги просять у неї чужі краї та на які цілі.

У всіх того роду якціях треба Злученим Державам постійно памятати, що завданням закордонної політики, з економічного й політичного боку, є вдержувати і забезпечувати мир, заховати і поширяти американську систему і не допускати іншої системи там, звідки вона могла б загрожувати американській, що є побудована на принціпі, що людина стоїть вище держави.

Побіжний рахунок виявляє, що Злучені Держави мають до вирівнання короткоречинцеві внутрішні зобовязання на суму 100 біліонів долярів. Таким чином Злучені Держави не можуть оплачувати усі рухи, звернені проти системів, що є відмінні від американської системи. Інакше Злучені Держави готові зубожіти до такої міри, що самі стануть жертвою тої чужої доктрини, яку поборюють. Тому краще дбати, щоб заховати цілою і здоровою американську систему, а дати комунізмови нагоду виявити себе і в краях поза Советами, де він, на думку Кенеді, цілком певно по кількох роках ціковито провалиться. Як так станеться, тоді Злучені Держави будуть могти у тих краях інвестувати свої капітали на солідній базі й піднести ці краї економічно, коли тепер тільки розкинули б гроші без усякого пожитку для себе і тих країв, що їх дістали б. Але сяк чи так, Злучені Держави не можуть допустити до цього, щоб люди гинули з голоду, всюди, у всіх краях. Це обовязкове.

Вартість нової української еміграції

(Реферат д-ра Л. Мишуги, виголошений на Загальному Зібранні З. У. А. Д. Комітету в Ню Йорку, дня 22. лютого).

Статистика нової української еміграції в Европі, зібрана Центральним Представництвом Української Еміграції в Німеччині в 1946 році, виказує, що тільки на німецькім та австрійськім теренах американської британської та французької зон є 206,871 українських скитальців, що живуть в таборах, чи поза ними. Вже це число вказує, що маємо до діла з великою масою рідних, але бездомних наших людей.

Політична еміграція, а не інакша.

Ці люди не вертають на загарбані Советами українські землі, бо там були б мучені, увязнені, заслані на каторжні роботи в Сибірі, чи позбавлені життя за свої політичні, проти-комуністичні переконання та за свої ідеали, що змагають до створення самостійної й демократичної України. Вони наставлені проти диктатури і тоталітаризму, які існують тепер в Україні, а які українському народові чужі, накинені йому грубою силою окупанта, Кремля-Москви. Як бачимо, це еміграція наскрізь політична і за таку її треба брати.

Добре розумію, що на нарадах, скликаних гуманітарною установою, треба нам бути якнайдалі від політики. Одначе, ця острожність не може в цьому випадку сягати аж так далеко, щоб ми, ратуючи політичну українську еміграцію, не застановлялись теж і на нарадах гуманітарної установи, чи ратувати її не значить поступати згідно з американською традицією, з американською Декларацією Незалежности та американською конституцією.

Тому 171 років проголошено на цій землі, як самозрозумілу правду, що Творець наділив людину такими правами, яких їй ніяка сила на землі не має права відібрати. Тими правами є: право людини на життя, право до свободи і право змагати до щастя. Таке є, як відомо, в американській Декларації Незалежности, і то ще з таким важним додатком, що коли б настала така влада, яка не визнавала б тих прав, їх відбирала чи нищила та допускалась надужить, то людина має право й обовязок іти проти влади і старатись цю владу усунути, змінити.

Нова українська еміграція в Европі походить з таких дідів і прадідів в Україні, які століттями змагали до цього, щоб Україні були повернуті права, про які згадує американська Декларація Незалежности. Що більше; самі українські скитальники в Европі були активними борцями за ці права. Тому саме вони стільки витерпіли від чужих і тоталітарних режімів в Україні. Вони тими борцями за свободу і залишились. Живучи на чужині, в нужді й повевірці, вони далі обороняють демократичні свободи і право українського народу на вільне життя. Це особливо важне, бо в самій Україні нарід має закнебльовані уста; він є безсильний проти брутальности кремльської диктатури. Ця боротьба за свободу і демократію надає українським скитальникам окремої вартости теж і в розумінні американської Декларації Незалежности.

Великий Линколн казав, що навіть найбільший нарід може впасти і втратити свободу і незалежність, що це може статись і з великим американським народом, але в такому випадку, казав Линколн, він бажав би бути між тими, що до останнього свого віддиху не піддадуться, а оборонятимуть свободу. За визволення нігрів і в імя свободи і гідности людини, Линколн кинув брата проти брата і обидва крівавились так довго, поки не перемогли ідеали свободи.

Виразники вікових змагань українського народу до волі.

В подібний спосіб думає і відчуває теж і новітня українська еміграція в Европі. Вона вихована на релігійно-пророчих словах Шевченка „Борітеся — поборoте, вам Бог помагає" і на гимні Франка „ми поляжем, щоб славу, волю і честь рідний краю здобути тобі". Їй однаково, де вона на чужині згине, але не однаково їй, як злі люди будуть далі мучити Україну. Між членами цеї еміграції ми бачимо людей, які ще в часі першої російської революції в 1905 році були в рядах революціонерів, борців за свободу; є між ними багато з тих, що піднімали прапор революції проти царського режіму в 1917 році. Там є і ці, що відроджували й обороняли тоді українську державність, обороняючи рівночасно проголошені нею демократичні принціпи перед наступом червоної Росії. Там є творці й борці армії Української Народньої Республики; там є перші організатори Українських Січових Стрільців і Січових Стрільців; там є ті, що виратувались з „Чотирокутника Смерти" Української Галицької Армії; там є останні свідки геройських Крут і Базару; там і ці, що перші в світі ставили в Карпатській Україні збройний опір насильствам і агресії Гітлера; там теж і ті, що їх зараховують до найновіших українських борців — Української Повстанської Армії. Між українськими скитальниками є ті, що проголошували самостійність і соборність України у Киеві, Львові, Чернівцях і Хусті; там є члени урядів і дипльоматичних місій України, що ніколи не зрікались незалежности і самостійности України і до нинішнього дня не признають Кремлеві жадного права в Україні, вважаючи себе за справжніх представників Української, згідно з законно і свобідно виявленою волею українського народу, яка їх поставила на уряди і з них їх ніколи не звільнила.

Запитуємо: чи не цінними є ці люди? Правда, вони в очах московського окупанта України „бандити", „жовтоблакитники", „мазепинці", „самостійники", але для українського народу це високо ідейні люди і виразники його вікових змагань до волі; у Кремля це „колябораціоналісти" і „наці-оналісти", а для українського народу це представники безкомпромісової боротьби з тоталітаризмами, терором і диктатурами; це демократи, що змагають до демократичної України, звільненої з усіх тоталітарних лих. Всі ці нові українські еміґранти це живі свідки гітлерівсько-сталінських злочинів; це жертви спілки Сталіна з Гітлером, яка довела до другої світової війни і страшної трагедії не тільки для України, але й для Европи та людства. Ті живі свідки ніколи не забудуть цього Сталінові і тому Кремль хоче їх позбутись в такий самий спосіб, як уже позбувся мілйонів інших, їм подібних.

Не визнають перемоги Кремля, ні в Україні, ні в світі.

Українські скитальники, виглядало б, переможені так, як і їх нарід. Одначе з ними є так, як було з англійським народом в 1940 році по Дункерку. Як пригадує Герберт Метюз в Ню Йорк Таймс, цілий світ бачив тоді, що Англія програла, та що вона безсильна проти такої сили як гітлерівська, підперта сталінською. Цілий світ це бачив, одначе не бачив і не хотів цього бачити тільки одинокий англійський нарід. Дозволимо собі сказати, що так є з переможеною новою українською еміграцією в Европі, так є з українським народом. Вони не визнають перемоги Кремля в Україні, ні в світі; не вірять і вірити не хочуть, щоб міг вдержатись у світі кривавий, безбожницький сталінський режім. Через те й такі криваві „чистки" в Україні; тому Кремль винищує міліони українців голодом чи каторгою в Сибірі. Що було б, питаємо нині, коли б англійський нарід був попав у зневіру і погодився з перемогою Гітлера у світі? Колись спитає історія, якщо буде правдиво написане, що було б зі світом і християнською цивілізацією, коли б не було цього опору, що ставить комуністичній отруї й кремлінському тоталітаризмові й теророві український нарід, а з ним теж і його правдивий репрезентант і речник: українська еміграція, українська скитальщина? За цей опір платив український нарід у мирних часах мільйонами людських жертв, але на це мало хто звертав увагу, як не звертає відповідної уваги і на українську еміграцію. А чейже вона теж є поважною духовою і моральною силою в змаганні людства стримати дальший похід комунізму, а з ним і советську агресію та експансію, що є теж і змаганням Америки. Чи вже з цього боку не є ця українська еміграція важною і вартісною, та чи не заслуговує на те, щоб її ратувати і дати їй можність жити і працювати?

Линколнові „звичайні люди".

Дбати про демократію, значить застосовувати її у власному житті. Кілька днів тому казав один з коментаторів: „Кожна чорна пляма в нашій американській історії є наслідком цього, що ми не поводились згідно з нашими демократичними ідеалами". Так було, а чи має це повторитись нині, коли до Америки простягають руки українські еміґранти в Европі, що будували демократичну Україну і якій вони досі вірні й не визнають існуючого там тепер чужого, недемократичного режіму? Чи таких людей може відкидати якась демократія у світі? Чи такі високовартісні люди не заслуговують на ратунок збоку американської демократії? Чи за такими людьми не повинні вставитись тут юнії, робітництво, коли 64% цеї української нової еміграції це роботящі, поступові та ідейні селяни, робітники і ремісники? Це ж ті самі добрі, чесні й релігійні „звичайні люди", про яких Линколн говорив, що мабуть їх Господь дуже любить, коли їх так багато. А інтелігенція серед цеї нової української еміграції трудова і поступова, відома з праці на народнім, культурнім, господарськім чи релігійнім полі.

Знаємо, хто вони!

Певно, що дехто міг би заквестіонувати ці наші твердження і запитати, звідки ми це знаємо, на яких доказах опираємось. Можна навіть сумніватись, і то слушно, щоб ціла нова еміграція, без всякого винятку, була аж така вартна, як ми її змальовуємо. Може бути навіть чимало підстав до таких сумнівів, але ми зіставляємо загальний біланс. Крім цього, ми, американські українці, не від нині інтересуємось Україною і тим, що в ній діється. Між нами ще багато таких, що разом з тими українцями, які опинились на новій еміграції, відроджували вільну, демократичну Україну в першій світовій війні. Крім цього, американські українці були завжди в постійнім культурнім звязку з українським народом в Европі, підпираючи різні українські культурно-гуманітарні акції. Американські українці старшого покоління в подавляючій більшости походять зпід селянської й робітничої стріхи і вони ввесь час зберігали звязки з селом чи містом, з яких вийшли. Тепер вони мають у своїх руках тисячі листів з української скитальщини в Европі, по яких пізнають, що нова українська еміграція, це ті передові люди зпоміж селян, робітників та інтелігенції, що на їх руки вони пересилали грошеві збірки на будову читалень, кооператив чи народних домів по українських селах і містах. Американські українці переконались, що українські скитальці в Европі, це ті, що сиділи по окупатських тюрмах; це ті, яких батьки, брати чи діти повисли на шибеницях чи погинули на засланнях за любов до свободи і України. Це ті з інтелігентів, що працювали в Науковім Товаристві ім. Шевченка, в Рідній Школі, Просвіті та в інших рідних установах, чи в українських газетах, журналах та видавництва. Це ті, що засновували і вели високі українські школи в Україні, чи в чужих краях, коли не було для них місця на рідній землі. Це ті, що стояли у проводі українських політичних партій і рухів. Це ті, що нам відомі з праці, яку вони виконували та з довіря, яким вони користувались серед українського народу. Ці люди стоять нині в одному ряді з різними іншими визначними і високо вартісними людьми зі Східньої України, яких ми добре не знаємо, бо вони виросли і виховались під Советами, але про яких ми чули як видатних учених, письменників чи мистців.

Зразки культурних осягів нової еміграції.

Як би нова українська еміграція не була вартісною, то звідки взялись би оті добре редаговані часописи, що як гриби по дощі виростають серед нужди і розпуки? Та ж уже тут в Америці можемо оглядати різні еміґрантські часописи як „Наше Життя", „Неділя", „Українські Вісті", „Час", „Українське Слово", „Українська Трибуна", „Український Шлях", „Нові Дні" і т. п. А є їх більше, включно з релігійними, театральними, пластовими, чи такими як „Політвязень". Знов з книжкових видань проголошено вже давніше аж 55 різних назв клясичних і нових українських авторів. Усе це друкується і видається в таких обставинах, які характеризує звіт Центрального Представництва Української Еміграції в Німеччині такими словами: „Належить ствердити, що технічні труднощі видання є такі великі, як

Юлія М. Шустакевич.

ДІТИ

30)

Очевидно що учителі. Школа, це ж авторітет по такій справі. Є чейже організація Учителів і Родичів і в цій організації належиться порушувати подібні справи — говорив знова посадник — і коли ми завели таку тему, я дозволю собі піднести ще одну справу а саме: наші часописі!

Жалко, що нема між нами якого редактора, а то — й йому припало б! Ці слова проказав одним тоном і за одним замахом, директор, наче яку молитву і це знова викликало загальний регіт гостей. Усі почулись свобідно і розмова велась надзвичайно цікаво і весело.

Ні, без жартів — говорив посадник. Візьміть ви часопис в руки і зараз вам на першій стороні, кидається у вічі великими буквами якесь убийство, та не тільки одно а то й ціла преса переповнена описами в найменших детайлях, як скоїлось це убийство. Розміщують фотографії убийника, наче незнати яка він надзвичайна персональність. І стільки тих злочинів, насильства жінок, викрадання дітей, і це кидається наче пошесть! А зважте панове, що є податливі характери, яких вчепиться думка про такий злочин, поки вони самі щось подібного не вистроять. Мені здається, що коли б менше подавати до публичного відома такі речі, то — й меньше того було б.

А я думаю — озвалась п-ні Ч., що повинні бути окремі видання про всякі подібні злочини, які не мали б місця на публичному овиді. Нехай такі кримінальні видання містяться приміром в судових будинках і коли вже конечно комусь захотілося б прочитати про кримінальні вчинки в нашому місті, нехай він іде собі там і читає, коли йому це справляє приємність. Бо кому остаточно треба знати, що там батько сина убив, чи син батька? Навіщо кому знати, що якийсь скривлений тип знасилував дівчину десь у темному кутку? Я думаю, що це помилка, що так широко розголошується про злочини. Воно якось так є, що всякі репортери аж наче просять Бога, щоб скоїлось яке лихо, щоб вони мали чим заповнити сторінки своєї часописі. Чи не так? Спитала несміло п-ні Ч.

Ми справді порушуємо багато важливих справ — озвалась сестра директора, одначе я все ще бажаю навернути нашу розмову на — „колючки"... Мені цікаво, пробачте п-ні Ч. Це, що ви пропонуєте, щоб образувати, чи там підготовити родичів а зокрема матір це є мудра думка. Про це варта застановитись .Але ви пропонуєте працю дітям, серіозну, а то — й тяжку працю і очевидно така праця повинна б бути поза шкільними годинами, чи так?

П-ні Ч. відчувала, що всі звернули на неї очі і вона схвилювалась, наче завагалась. Почала одначе помалу: Це широка тема, на яку можна багато говорити. Я не маю на думці обставати, що мої погляди є авторитетні. Я говоритиму от хоч би на підставі факту, який зайшов між моїми хлопчиками. І з того саме виношу твердження, що серіозна праця є корисна для дітей і дає їм самим велике моральне вдоволення. Ми ось перед хвилею говорили, що міські чи шкільні власти дбають запопадливо, щоб діти мали забавові площі, всякого рода розривкові приміщення, щоб мали де бавитись, щоб таким чином відвернути дітей від злих вчинків. Виходить, що робиться усе можливе, щоб діти мали приємнсіть, щоб вони чулись щасливі, щоб вони тільки весело вигукували та бавились. Ви, значить, все їм приготовите. Гладеньку площу, гойдалки, совгалки і інші причандали для вправ фізичних, а всежтаки це показується невистарчальне. Ця вся вигода їх не вдоволяє і їх десь потягне не там де ви бажали б. Так, чи ні?...

Отже. На мою думку, під відповідним проводом, хлопці, особливо хлопці, повинні будувати забавові площі своїми власними стараннями, своїми заходами і своїми руками. Замість того, щоб вони ганяли і бомки збивали, нехай бере лопату в руки, нехай копає землю, нехай носить каміння, сіє траву, засаджує деревину чи кущі. Це займе його думку. Ви не маєте поняття, як радо діти збивають з дощок лавочку як вони тішаться такою роботою і як пишаються вони тим, що вони щось такого можуть зробити, що роблять старші. Фізична праця дасть хлопцеві фізичний розвій, за який саме ми так побиваємось. Доростаюча молодь потребує праці фізичної до такого степення, щоб він напрацювався так, щоб йому і забави відхотілось, щоб він пішов додому і заснув камінчиком. Тоді будьте певні, що йому відпадуть всякі лихі забаганки, його

(Продовження на стор. 4-тій).

Перше Загальне Зібрання Злученого Українського Американського Допомогового Комітету

12)

Доклад д-ра Л. Цегельського.

У міжчасі „зявився" д-р Л. Цегельський. Темою його докладу є така важлива справа, як переселення скитальників. **Д-р Цегельський** говорить: Зі загальних статистичних даних виходить, що кількість українських скитальників на европейському континенті доходить до 350,000, з того понад 100 тисяч в американській зоні Німеччини. Ці наші брати засуджені на загибель, якщо їх залишиться на призволяще. В Німеччині деякі американські кола планують „включити їх в німецьку економію", але ці плани так постійно зміняються, що життя скитальників так довго буде загрожене, як довго цеї проблеми не розвяжеться в основному та не забезпечиться скитальників не тільки планами і обіцянками, але теж відповідними законами. Тут єдиним виходом є переселення і забезпечення скитальникам варстатів праці. І тут можуть сказати своє слово американські українці.

Справа переселення — по думці д-ра Цегельського — це, після правної оборони, найважливіше завдання нашого Комітету. Наш Комітет рік тому перший підніс цю справу на конференції УНРРА. Там наші представники переконали представників нашого департаменду стейту про необхідність переселення, як єдину розвязку цілої т. зв. скитальчої проблеми. На цій конференції представники нашого Комітеут внесли пропозиції: 1. Проти примусової репатріяції; 2. За забезпечення скитальникам прожитку і 3. В справі переселення. Ці резолюції прийнято і їх вже як загально - американські резолюції внесено на сесії УНРРА. Д-р Цегельський стверджує факт, що власне наш Комітет своїми виступами та участю в нарадах міжнародніх Доп. Комітетів проломив справу примусової репатріяції, згл. поважно до цього причинився, як теж поставив в цілій ширині справу переселення і це треба вважати за одне з найбільших його досягнень.

Щодо самого переселення, д-р Цегельський ділить його на дві частини: 1. Юридичну і 2. Економічну. Під юридичним оглядом, як і під економічним сьогодні ще існують великі трудноші, але їх треба перемагати.

Юридична справа переселення.

На европейському континенті під цим оглядом ще найбільші можливості насуває Франція. З огляду на депопуляцію країни, Франція радо прийняла б відповідну кількість нової української еміграції. Проте, відповідне оформлення цеї справи натрапляє на трудноші і спротив французьких комуністів в уряді й парляменті. Залишаються, отже, заморські країни: Канада, Злучені Держави і південно-американські країни, головно Бразилія, Аргентина, Уругвай та Парагвай. Канада сама дуже вдоволена з українців, що їх має в себе, хвалить їх, але щодо прийняття нової іміграції — вона всіляко викручується. Причину цього д-р Цегельський бачить в бажанні зберегти в цій країні панівність англо-саської раси.

Д-р Цегельський окремо зупиняється на можливостях переселення українських скитальників до Злучених Держав. В американській зоні Німеччини є 100 тисяч українців. Якщо б пощастило пересилити їх до Злучених Держав, то з цього була б користь для всіх, і для Америки і для американських українців і для скитальників. На цій справі Комітет повинен зосередити всю свою увагу. В самій Америці обставини під цим оглядом є досить пригожі, на що вказує хоч би виступ президента Трумана в конгресі, згл. Гаррисона, який після поїздки до Европи та відвідин таборів скитальників вернувся великим приятелем українців.

З публики хтось перебиває: Але не знає, що є українці.

Д-р Цегельський виясняє, що „вже знає", та продовжує: Проф. Гаррисон та новий американський Громадянський Комітет Оборони Скитальників з Доротою Томсон на чолі, обороняючи скитальників взагалі, промощує під цим оглядом шлях теж нашому Комітетові в цій справі. Д-р Цегельський згадує про цілий ряд інших подібних Комітетів, з якими наш Комітет співпрацює. Цю співпрацю треба продовжувати і скріплювати. В тій цілі та для популяризації і збільшення можливостей переселення до Злучених Держав, д-р Цегельський пропонує: 1. Продовжувати та скріпити петиційну акцію наших людей до сенаторів і конгресменів; 2. По всіх українських громадах в Америці відбувати віча та популяризувати цю справу; 3. До переселенчих справ Коміет повинен створити окрему референтуру.

Економічна справа переселення.

Д-р Цегельський вважає, що після розвязання УНРРА, нова Міжнародня Організація для Скитальників (ІРО) не матиме стільки грошей, щоби уможливати і покрити всі кошта переселення скитальників. На ту ціль була б призначена теж відповідна сума з тих 300 міліонів долярів, що їх домагався на допомогову акцію для Европи президент Труман від конгресу. Проте, заінтересовані поодинокі національні групи в Америці самі повинні подбати, аби і зі свого боку під цим оглядом дати відповідний вклад і теж матеріяльно піддержати справу переселення. Тому треба рішучо скріпити збіркову акцію та піднести жертвенність нашого громадянства. Д-р Цегельський наводить деякі приклади і порівнання з жидівською акцією. В дотеперішній збірковій акції на допомогу скитальникам кожна жидівська сімя в Америці жертвувала пересічно 21 долярів, а кожний українець жертвував на ту ціль — як брати справу пересічно — аж... цілого „кводра", отеж 25 центів. Якщоб кожна українська сімя в Америці зложила по 10 долярів, наш Комітет мав би один міліон долярів і з цим фондом він міг би теж серіозніше взятися за переселенчу акцію. На закінчення д-р Цегельський пропонує повести акцію за збіркою одного міліона долярів на допомогову акцію та пропонує таку резолюцію: Загальне Зібрання ЗУАД-Комітету вважає, що справа переселення скитальників є одною з найпекучіших і найважливіших в цілій допомоговій акції і тому доручає Управі створити окрему референтуру, яка слідкувала б за переселенчими справами тут і допомагала українській еміграції в Европі здійснювати її переселенчі заходи.

(Дальше буде).

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

AMERICAN ✚ RED CROSS

ПОМІЧ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА ПОТРЕБУЮЧИМ ЗА МОРЕМ.

Хреста, Бейзил О'Коннор, більше як 75,000,000 чоловіків, жінок і дітей в 46 країнах дістали ту чи іншу поміч від Американського Червоного Хреста за минулих сім років.

Допомога Червоного Хреста — головно одягом, медичними засобами та концентрованими харчами для дітей і хорих — була доповненням до допомоги інших організацій. Було уділено поверх 39,000,000 предметів одягу, 1,193,000 пар черевиків та іншого взуття, 4,000,000 ярдів матерії та велику кількість молока. Вже по війні роздав Червоний Хрест яких 9,000,000 харчевих пакунків — що були за війни призначені военним полоненим — втікачам, сиротам та різним установам у звільнених та окупованих країнах.

Протягом кількох наступних місяців девять країн все ще будуть діставати безпосередньо поміч Червоного Хреста. Новий плян допомоги через Мадярський Червоний Хрест має принести поміч Мадярщині від Американського Червоного Хреста в сумі на $1,750,000, головно одягом, медичними засобами та автомобілями.

Крім того, серед країн, що дістають допомогу Червоного Хреста, є: Фінляндія, Норвегія, Австрія, Німеччина (тільки „Ді Пі." — скитальці), Польща, Румунія, Югославія та Китай.

Медичні засоби, харчі та одяг — це є головні речі, що їх уділяє Червоний Хрест за морем. Розпреділюються вони через місцеві доброчинні організації дотичної країни, звичайно товариства Червоного Хреста тої країни, разом з представниками Американського Червоного Хреста.

Представники Американського Червоного Хреста уділюють особливі поради і допомогу організаціям Червоного Хреста у Франції, Бельгії, Голяндії, Норвегії, Китаю та Чехословаччині; головно технічну поміч при збиранню крови від добровільних жертводавців, при догляді за хорими та при організованню праці молодечих відділів Червоного Хреста. Грецький Червоний Хрест дістає шпиталь на 200 ліжок, до Австрійського Червоного Хреста вислано автомобілеве заряджения.

Американський Червоний Хрест подає стипендії, влаштовує приїзд членам персоналу Червоного Хреста інших країн на студії, з метою ознайомлення з працею Американського Червоного Хреста. Все це робиться для зміцнення організацій Червоного Хреста за морем.

Для продовження своєї праці Американський Червоний Хрест переводить кампанію по збірці потрібних фондів протягом місяця березня. Цьогорічні завдання кампанії — зібрати щонайменше $60,000,000. Оголошуючи цьогорічну кампанію, Б. О'Коннор заявив, що кожний має моральний обовязок подати свою щедру жертву на фонд Червоного Хреста, аби уможливити його широку, світову працю.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СИРОТА З ВЕРШКА СЛАВИ У МОГИЛУ.

„За сиротою Бог з калитою", каже українська приповідка. За таку сироту хочу згадати. Була нею українська дівчина, що заблестіла як зірка, але смерть перетяла нитку її життя. Це була Анна Бурак. Батько її був членом кількох українських товариств у Вунсакет, Ровд Айленд, але помер в 1927 р., коли доня мала чотири роки. Мати одружилася вдруге і перенеслася з малою сиріткою до Бруклина, Н. Й. Анна пішла в школу і тут виказала свій всесторонний талант, особливо в рисунках. По скінченні „гайскул" Анна здобула в 1939 р. першу нагороду за пливання і скакання в воду з високої дошки. Під час Світової Вистави в Ню Йорку Анна була показчиком в пливанні. Того року померла її мати. Анна стала круглою сиротою у 18 році життя. Тоді дісталася до славного цирку Барнум і Бейлі. Зпочатку Анна виконувала звичайні штуки, але з часом, як подала пресова агенція Асошіейтед Прес, стала вона „аероліст". У 1942 році Анна Бурак була геройкою в фільмі цього циркового підприємства „Бігайнд ди биг тап" („Поза великим вершком"). Це було в Саратоґа, на Флориді. Її талант завважив член екзекутиви фільмового підприємства і повідомив кватиру підприємства „Ворнер Бродерс" у Галивуд, в Каліфорнії. Студія запросила її на пробу, а по пробі вона зараз дістала контракт на гру в фільмі на сім років.

Кругла сирота станула на вершку слави. Але цеї слави не могла втримати. Анна відіграла дві фільми і тоді завважили в неї брак здоровля. Її вислали до Колорадо Спринґс, де вона померла в 24 році життя на чахотку. Асошіейтед Прес розголосила світові її передчасну смерть з початком березня б. р. згадавши про її працю в цирку і в фільмовій продукції. Покійна перед смертю висловила бажання, щоб її поховати біля її батька у Вунсакет. Не зважаючи на великі перепони, спроваджено тіло небіжки й похоронено у спільнім гробі з батьком. На похороні явилося багато народу з цілої околиці, а теж і менаджер Гаймнир з фільмового підприємства. Він розказав про талант покійної і лишив її фотографію для вжитку газет. Шкода лише, що як швидко заясніла небіжка своїм талантом, так швидко і зійшла з цього світу. Земля хай буде їй пером, а память про неї хай живе в українській громаді. Про цій нагоді посилаю редакції дві світлини небіжки, одна в народнім строю з вересня 1938 р. має підпис в українській мові: „Від Анни".

Василь Бурак,
член 206 від. У. Н. С.

ПОМЕР ОЛЕКСАНДЕР ДРОЗДЯК

довголітній дяковчитель при гр. катол. церкві Преображення Господнього в Шамокіні, в Пенсилвенії. Помер в пятницю 14. березня. Покійний народився в с. Королева Руська, в повіті Грибів, на Лемківщині, 1. грудня 1884. Був членом У. Н. Союзу від лютого 1921 р. Як дяковчитель і диригент хору брав участь у церковному й народньому житті, зо своїм хором. Крім цього йшов з духом часу і ревно займався збиранням жертв на рідний край та інші народні потреби. Був одним з немногих дописувачів до українських газет із своєї околиці. В. Й. П.

ДО ЧИТАЧІВ СВОБОДИ

Коли зміняєте свою адресу, а Ви є ЧЛЕНОМ У. Н. Союзу, то подайте число відділу. А коли Ви є передплатником, то це при зміні адреси зазначіть.

Подані нам так інформації прискорять зміну адреси без проволоки.

Адм. Свободи.

може ніколи досі в цілій історії українського видавничого руху. Ціла українська еміграція розпоряджає досі тільки одним дуже скромним лайнотайпом і двома друкарнями з ручним набором".

Колиб ця еміграція не була дійсно вартною, то звідки моглоб взятись, наприклад, 25 мистців, що дали на виставу в Зальцбургу 200 експонатів? Або як могла УНРРА мати на виставі в Баден-Баден твори 11 українських малярів і 3 різьбарів? Як могло зявитись на зїзді Спілки Українських Журналістів аж 97 учасників з вирішальним голосом, а 56 з дорадчим? Звідки взялись би ті високо мистецькі численні українські хори, що здобули собі такі великі признання теж і збоку американської військової влади?

Не вартісний, але надзвичайно вартісний цей український елемент, з якого складається новітня українська еміграція. Тільки подумати: як багато ця еміграція створила за короткий час в просто невиносимих відносинах еміґрантського життя? Подам тільки дещо з цеї праці з назвами і цифрами, недавно наспілими з Німеччини та Австрії:

Нова українська еміграція створила в Німеччині Українську Вільну Академію Наук, що обєднує коло 100 науковців, і видає наукові бюлетені й підготовила вже до друку кілька наукових збірників.

В Мюнхені відновлено Український Університет, що був у Празі, який нам усім добре відомий з своєї давньої діяльности. На філософічнім факультеті цього університету звіт нараховує 40 професорів, доцентів і лекторів, на правничому 19. Студентів є записаних 120. На філософічнім факультеті цього університету в Авгсбургу є 100 студентів.

До Реґенсбурґу переїхав з Подебрад Український Техніч-но-Господарський Інститут, теж нам добре відомий, який має на інжинірськім відділі 33 професори, на економічнім 60 професорів, на агрономічно-лісовім 25 професорів. Разом 120 професорів, доцентів і лекторів. Записаних студентів 259.

Висока Економічна Школа в Мюнхені нараховує 28 викладачів і 190 студентів, а Греко-Католицька Богословська Академія - Інститут, 68 слухачів. Організація Православного Богославського Інституту уже правдоподібно закінчена.

З Інсбруку доносять про „Інститут українознавства".

Додаймо тепер до цього середні школи (гімназії), яких є в Німеччині 28, народні школи, які є у всіх таборах, рільничі, механічні, шоферські курси, чи курси англійської мови, то матимемо широкий образ величезної культурної праці, яка, не зважаючи на її різні недомагання, чи навіть короткотривалість (бо влада замикає їх!), свідчить високо про духову і моральну цінність нової української еміграції.

Вартість ця піднесеться ще вище, коли звернемо увагу на ще інші цінності, на високої вартости письменників і критиків, обєднаних в Мистецький Український Рух, що начисляє 38 членів; на спілку образотворчих мистців АНУМЕ, чи Організацію Мистців Української Сцени, що обєднує українських театральних діячів, звязаних з українськими театрами, що дають українські модерні вистави нових пєс, а теж і опери, в Німеччині та Австрії, про які критика, своя і чужа, висказується як про дійсні мистецькі виступи. Образ цей треба доповнити ще численними хорами як „Україна", „Трембіта", „Сурма", „Думка", „Муза" та інші, а далі ще й Капелю бандуристів, про яких славні виступи уже нераз писалось в американській українській пресі.

При кінці згадаймо ще й за це, що навіть серед тих перепон, які ставлено і далі ставиться різними владами українській скитальщині, вона таки зорганізувалась як цілість і створила Центральне Представництво Української Еміграції в Німеччині (ЦПУЕ) та Українське Центральне Допомогове Обєднання в Австрії, що свідчить про організаційну здібність та здисциплінованість нової української еміграції. Усе це, разом з уже згаданими научними та культурними установами, з Союзом Українок, Студентським Обєднанням, Пластом, що обєднав 2,000 юнаків, Радою Фізичної Культури, що начисляє 40 різних спортових організацій з загальною скількістю 8,000 членів, Лігою Українських Політичних Вязнів бувших німецьких тюрм і концентраційних таборів, релігійно-допомоговими товариствами і т. п. є величезним духовим капіталом, створеним за короткий час новою українською еміграцією серед перешкод і просто з нічого.

Вратувати від голоду, холоду і смерти!

Насувається питання: Чого то ці люди не доконали б, коли б так мали змогу працювати на вільній, рідній землі, або на вільній чужій, що їх прийняла б? Або: Чого то булаб доконала українська еміграція в Америці, якби була мала тому 50 років хоч стільки українських інтелектуалів, що є їх нині в будь якім маленьким таборі українських скитальців в Европі? Українській іміграції в Америці прийшлося ждати понад 20 років на першого українського священика й на одного студента як першого світського інтелігента, за що покутуємо ще й до нині. Та ще нині, можна б тут більше досягнути на різних ділянках, коли б прибула сюди частина творчих сил нової української еміграції й взялася з пляном до праці. Двадцятьмінутовий час, призначений на цей доклад, не дає змоги ширше застановитись над цею працею. Одначе, які не були б наші пляни і побажання, в першу чергу треба нам нову українську еміграцію вратувати від голоду і холоду, і від смерти з катівських рук НКВД.

В Ню Йорку беруться саме тепер ставити живий памятник чотирьом американським капелянам, котрі тоді, як на морі в 1943 році топився вдарений німецькою субмариною корабель Дорчестер, віддали свої ратункові пояси іншим, а самі пішли з кораблем на морське дно. Як бачимо, вони віддали свій ратунок від смерти, свої пояси, іншим, не застановляючись, чи ті інші, що вони їх спасали коштом свого життя, є люди справді вартісні, дійсно добрі. Щоб ратувати українських скитальців в Европі, наших рідних, нам знаних і дійсно вартісних людей не тільки в українському, але й в загально людському розумінні, нам не треба жертвувати свого життя; нам треба тільки далі постійно й твердо відбивати неправди, поширювані про них Советами перед американським громадянством і урядом та на міжнароднім полі. Не наражаючи ні свого життя, ні навіть майна, складаймо теж для цеї цілі бодай вдесятеро більші жертви в грошах та вишлім українським скитальцям негайно бодай кілька тисяч афідевітів. Зробім це з людяности, з християнського обовязку, з добре зрозумілого американізму і з гарячої та щирої любови до так близьких і рідних нашому серцю наших братів і сестер, нових українських емігрантів.

ЩО ПИШУТЬ?

ПОЛОЖЕННЯ В ЛЕМКІВСЬКІМ СЕЛІ ПІД ПОЛЬЩЕЮ.

(З листу, писаного з села Крампна, до родини в Пенсилвенії з кінцем 1946 р.).

Щодо Вашої родини, то всі виїхали „до Росії". Отже поїхали: Е. ще в квітні 1945 р., осіли аж над Дніпром. До цього часу ще не писав з них ніхто, хоч обіцяли. К. писав і хотів довідатися про свою хату, хто забрав його поле, чи мусять всі виїздити до Росії. То такі загальні питання, що їх усі ставлять, коли пишуть з Росії. У кожнім листі при кінці пишуть, що їм тужно за домом і що хочуть діждати тої хвилі, щоб могли вернутися до любих гір. А як відходив, то проклинав, що серед тих гір мусів так тяжко бідувати. А свою „хижу" то так прощав, що колом шиби вибивав. Треба зазначити, що тоті люди, що так пишуть, то їхали перші добровільно на весні 1945 р. і ще ворогували на тих, що не хотіли їхати. Вони їхали там, як думали, де були в 1914 році, коли то там було повно хліба, товщу, добрих кожухів... Тепер видко, що все змінилося, бо як нема доброго ґазди, то і на багатій землі ніщо не вродиться.

Сини сестри, що були на роботі в Німеччині, то один поїхав до Росії, навіть не повернувши до Крампної, а другий ще в Німеччині.

Щодо родини Ч., то таке: Л. виїхав до Росії і Д. виїхали туди з цілою родиною. Пише до нас, що його жінка дуже плаче за рідним селом. Ч. І. був евакуований вчасі фронту до Німеччини, був під американським військом, вернувся до дому і ґаздує. Тепер Вам напишу хто згинув: Ц. В. застрілили німці, бо почав сильно ворогувати. П. Петрові куля забила жінку і сина. Вчасі пожару згинув Ф. А., К. У. втопився в ріці, а померли такі: (4 особи).

Тепер подам Вам вигляд села: З усіх околичних сіл в Крампній осталося найбільше хат, бо аж 60. В інших селах осталося лише по кілька домів. Церква у нас ціла, священик є на місці, він один з цілого повіту ясельського остався дома. На схід від нас можна стрінути священика аж коло Риманова. Як прийде неділя або свято, то люди сходяться до нас з різних сіл до церкви і в нас тепер центр Лемківщини. Можна стрінути у нас людей з Грабу, Перегримки, Явіря, Мисцови, Ігрови, Вільхівця, Ростань. Кожний хоче побесідувати зо своїми людьми, посмутитися своїми клопотами, розірвати собі час.

На самі Зелені Свята прийшло нещастя і на Крампну. В тім дні мусіли всі зо своїми родинами виїхати до Росії. Заїхали авта й фіри і вивезли на стацію до Ясла. Частина вернулася з Ясла, між ними і священик, інші повтікали в ночі, а більшість запакували до вагонів і вивезли до російської границі. Але, що переселення мало бути добровільне, то виїзджаючи мусіли підписатися на виїзд. А що багато не хотіло підписатися, то їх потримали на границі два тижні і завернули назад. Тепер вони всі вже поверталися до Крампни, але за час їх подорожування їх хати дуже понищилися. По дорозі їм багато попропадало, але вони раді, що вернулися до рідної хати.

ТЕЛЕВІЗІЯ В УЖИТКУ В ШПИТАЛІ. — Ця картина представляє операцію в операційнім кабінеті Джан Гопкінс Госпітел в Балтимор, Мд. Цій операції приглядалось понад 300 хірургів та інших лікарів, що сиділи в інших кімнатах. Телевізія уможливила їм бачити найменші подробиці. Головний оператор мав ще біля себе мікрофон і давав через нього деякі вияснення, які теж чули ці всі лікарі, що були в інших кімнатах.

З ЖИТТЯ ГРОМАД і ОРГАНІЗАЦІЙ

ВИЛМІНҐТОН, ДЕЛ.

Коляда на скитальців.

Зложили: Н. Геч $10; по $5: Н. Кравчишин, П. Сас, П. Скочиніс, Г. Ґураль, Т. Ґула, В. Шумський, Й. Кажю, М. Марцінишин, І. Гарвинько, М. Тисовський, Л. Гнида; по $3: А. МкКвей, М. Ґураль, І. Бініцький, І. Білецький, Й. Босак; по $2: В. Шатинський, П. Гринишин, о. В. Махник, Антін Середніцький, М. Мальговський, Е. Гарванько, І. Оборішко, М. Шутькевич, І. Німець, А. Кілочко, М. Мацей, М. Ференц, І. Тетла, А. Гливак, А. Ґузеляк, П. Адамяк, І. Процак, О. Прокоп, П. Гринишин, С. Лучишин, П. Петруповський, С. Тур, Й. Зіґлінський, М. Тиравський, В. Січка, Ю. Марцінишин, Г. Косовський; по $1: С. Подоляк, Н. Маєр, М. Брінґелевич, Т. Брінґелевич, Н. Шведа, М. Біян, В. Корналь, Н. Андрушишин, С. Сенчишин, Ю. Марцінишин, Н. Марцінишин, Шірлі Де Шонґ, Д. Косовський, М. Колодій, С. Сивий, І. Ванькович, К. Косовська, І. Івашко, Ф. Майкуть, В. Шукач, В. Іванко, П. Заянковський, Й. Тиравський, І. Стахів, С. Ґула, В. Бризлин, І. Шутькевич, Б. Бернард, М. Массаро, В. Цицик, Ю. Цицик, І. Мацей, мол., В. Косовський, П. Процик, П. Корналь, Б. Гливяк, А. Маєр, С. Делевський, Ю. Яроссо, В. Снавелі, М. Цаќенько, О. Мацей, М. Саґан, А. Марків, Г. Гнатовський, П. Гамбіцький, М. Панько, Д. Фабрико, А. Левандовська, К. Рось, Й. Білик, І. Білик, М. Маєр, Д. Гринишин, А. Базара, М. Процак, І. Гринишин, Г. Січка, М. Базелюк, Д. Сас, А. Ліщинська, Т. Богоніс, С. Ліщинський, М. Горвать, А. Вйімань, С. Шетинський, С. Сивий, С. Заянковський, В. Лейсий, М. Качмар, В. Мацей, В. Мацей, В. Марцінишин, Т. Колічіо, А. Баран, І. Баран, М. Заянковський, О. Тимчишин, І. Сенчишин, В. Заянковський, І. Шведа, Ф. Музика, І. Подоляк, І. Ковалик, М. Подоляк, М. Богак, М. Качмар, (Дм.). О. Щерба. Решта дрібними. — Разом $222.85. — Розхід $5. — Остало $217.85.

Колядували від Укр. Горож. Клюбу, Вілмінґтон, Дел.: Петро Корналь, Стефан Подоляк, Іван Гринишин, Теодор Ґула, Михайло Сенчишин, Іван Сенчишин, Іван Мацьку, Николай Шведа, Іван Шведа, Петро Петрушенський, Василь Гливак, Евстахій Гарванко, Михайло Феринц, Павло Гринишин.

Ст. Подоляк,
секр. Укр. Гор. Клюбу.

НЮКЕСЛ, ПА.

Коляда для скитальців.

Групка колядників в нашій невеличкій парохії ходила колядувати і при тім не забули згадати і за скитальців.

Зложили: Л. Століца $5; по $2: Д. Булій і о. С. Мусійрак, Й. Куць; О. Вересюк $3. Решта дрібними.

На срібнім ювилею громадян Івана й Анни Березняків зібрано $6.50. Разом вислано до Зл. У. Ам Д. Комітету $22.

При цім годиться згадати, що якось так тепер ведеться, що люди зачинають спихати такі збірки на кілька хористів церковних, та дяка і священика, а забувають, що й вони мають про такі речі дбати.

Свій.

БОСТОН, МАСС.

З запустів на скитальців.

Бостонська українська православна парохія має добрий звичай збирати при кожній нагоді жертви на народні потреби, Як знаємо, такою потребою є тепер допомога уркаїнським скитальцям в Европі. Дня 23. лютого відбулись в церковній галі запусти. При гостині о. В. Каськів згадав за наших скитальців в Европі, а наш молодий народній працівник, інж. А. Прохніцький, зясував, які почування є в тут родженої молоді щодо України. Казав, що декому з старшого покоління здається, що молодь забуває за походження її батьків, що не журиться долею українського народу в Европі, ні Україною. Та, казав він, наші батьки мусять розуміти, що ми родились і виховались в Америці й Америка є для нас батьківщиною і годі від молоді вимагати, щоб вона думала і відчувала в такий самий спосіб, як старше покоління, що вийшло з України. Дайте нам, казав він далі, нагоду працювати в такий спосіб, який ми вважаємо найліпшим для української справи, а тоді всі пізнаємо, що молодь любить Україну і також їй з цілого серця добра бажає, як і хоче допомогти по своїм силам теж і українським скитальцям. Збірку перевели М. Давискиба і Гр. Костецький. Зібрано $56, які вислано до Зл. У. А. Д. Комітету в Филаделфії.

Жертвували: А. Мусіловський $5; І. Буцяк $2; по $1: о. В. Каськів, Г. Костецький, М. Давискиба, П. Боднар, Е. Купчек, М. Кузулькевич, Ф. Вонс, М. Піняк, С. Ярош, А. Ґурчаковська, М. Оверко, В. Ярош, М. Крупеч, А. Прохніцький, А. Пащяк, П. Попович, М. Ярош, Д. Кузь, П. Вонс, Гр. Зварич, Д. Бортник, К. Бортник, Д. Сілінський, П. Сілінський, Е. Масний, Е. Матукас, С. Чопик, П. Уляшкевич, А. Уляшкевич, Е. Зіньковська, С. Козак, О. Школяр, К. Блізьнюк, А. Кучер, А. Бортник, Т. Пащяк, Е. Зінько; решта дрібними.

ДІТИ

(Продовження зо ст. 2-ої)

думка не буде мати часу ганяти по темних кутках і творити зло. Дальше, управа городів, це знаменита річ! Очевидно під доглядом досвідченої людини. А хоч би догляд парків. Весною приміром, садження цвітів, підкопування кущів, догляд дерев. Все це може виконувати доростаюча молодь поза шкільними годинами. Можна дати якусь нагороду для заохоти, чи хочби і грошеву. Тут хлопчина трохи наробиться, але така праця вийде йому на користь під кожним оглядом.

А скільки роботи дома біля города чи біля травника може хлопчина виконати. Треба тільки завести такий звичай, що діти повинні працювати, не тільки бавитись і я вам ручу, коли діти будуть менше бавитись, менше розпоряджати вільним часом — тоді менше матимуть нагоди на злочини...

(Дальше буде).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Річні збори Бр. св. Юрія, від. 239, відбудуться в суботу, 22. березня, точно в годині 7. ввечір. Членські вкладки можна заплатити вже від год. 6. ввечір. З нагоди зборів Володимир Ґалан, котрий саме вернув з Европи подасть нам свої поміченя з життя-буття наших скитальників. Просимо всіх членів прийти на ці збори. — Уряд.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 1. березня 1947 року помер у 55. році життя на удар серця

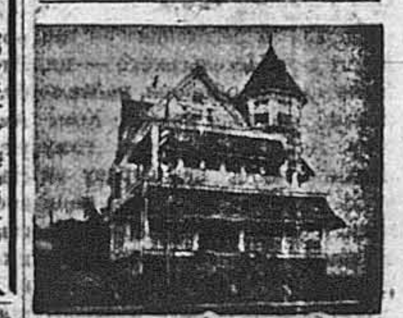
ДМИТРО ТУРЧИН,

довголітній член Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147 У. Н. Союзу в Алентавн, Па.

Покійний родився в селі Ятвіян, повіт Бібрка, Західна Україна. До Союзу і до Братства вступив у 1919 році. Полишив у смутку двох синів: Миколу і Михайла та чотири внуки. Син Михайло служить іще в армії.

Похорон відбувся 4. березня з погребового заведення до церкви при участи Братства, краянів і знайомих. Тіло поховано на українськім правосл. цвинтарі св. Марії на Фулертон. — В. Й. П.!

І. Федорак, секр.

ТАРЗАН ч. 1560. Ультимат Стренга.

Боязко зійшла дівчина по сходах у відповідь на свист Стренга.

„Ходи но сюди, донцю!" — закликав брут. „Ти мусиш доглянути цього чоловіка і привести його до свідомости. Він поможе нам вбивати слонів".

„Він виглядає занадто ніжно, щоб міг убивати слонів" — завважала мила дівчина.

„Як я буду потребувати твоєї ради, я себе попрошу!" — крикнув розлючений батько.— „Коли він не буде готов іти завтра на лови, він помре!"